

Bydgoszcz, dnia 15 listopada 2018

Prof.dr hab. Elżbieta Wtorkowska

Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego

w Bydgoszczy

Rada Wydziału Sztuki

Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

w OLSZTYNIE

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Marii Zuber, na którą złożyły się: dzieło artystyczne w postaci koncertu, jaki odbył się 22 marca 2015 r w Kościele Jezusowym w Cieszynie i dokonane wówczas nagranie oraz opis dzieła artystycznego pt. „Problemy wykonawcze w wybranych utworach chóralnych o tematyce sakralnej kompozytorów związanych ze Śląskiem Cieszyńskim”, stwierdzam że poziom wykonawczy dzieła artystycznego jak i treść opisu spełniają wymogi potrzebne do dopuszczenia rozprawy doktorskiej mgr Marii Zuber do publicznej obrony.

Elżbieta Wtorkowska

Bydgoszcz, 15.11.2018 r.

Prof. Elżbieta Wtorkowska
Akademia Muzyczna im.F. Nowowiejskiego
w Bydgoszczy
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: dyrygentura

Adres: ul. Sportowa 3, 87-720 Ciechocinek
Tel.: (+48) 501 056 738
Adres e-mail: elawtorkowska@interia.pl

**Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora sztuki dla
mgr Marii Zuber, w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie
artystycznej dyrygentura, wszczętego przez Radę Wydziału Sztuki
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie**

Zlecniodawca:

Wydział Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; zlecenie podjęte w związku z Uchwałą nr 45/2012/13 z dnia 17 czerwca 2013 roku, w sprawie powołania na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Marii Zuber; pismo z dnia 23 września 2013, (WS-IM.530.1.2013) na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.nr 65, poz.595 ze zmianami oraz & 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 stycznia 2004 w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich i habilitacyjnych oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. nr 15, poz.128 ze zmianami).

Dorobek artystyczny, naukowy, dydaktyczny i organizacyjny mgr Marii Zuber został pozytywnie oceniony przez Radę Wydziału Sztuki, podczas procedury wszczęcia przewodu doktorskiego.

Ocena dzieła artystycznego:

Praca doktorska przedstawiona przez mgr Marię Zuber stanowi dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD i DVD oraz jego opis zatytułowany „Problemy wykonawcze w wybranych utworach chóralnych o tematyce sakralnej kompozytorów związanych ze Śląskiem Cieszyńskim”. Promotorem pracy doktorskiej jest dr hab. Izabella Zielecka-Panek.

Publiczna prezentacja dzieła artystycznego, pt. *Dźwięki Modlitwy* odbyła się 21 marca 2015 r. w Kościele Jezusowym w Cieszynie.

Ni koncert składały się następujące kompozycje:

Antonin - Raduj se wšecek stworeni

Antonin - Qui passus es pro nobis

Antonin - Wstal jest Krystus

Adam Hławiczka - Duszo moja chwalze Pana

Karol Hławiczka - Błoga to pewnośc

Jan Gawlas - Na Judei błoniach

Jan Sztwiertnia - Psalm XXIII

Dariusz Górniok - Ave Maria

Andrzej Dziadek - Et misericordia

Wiesław Cienciała - Sola fides, sola scriptura, sola gratia

Ryszard Gabryś - Psalm radosny

Józef Świder - Pater Noster

Władysław Rakowski - Ojcowski dom

Wykonawcami koncertu były zespoły:

Chór Kameralny „Ad Libitum” z Pszowa

Zespół Kameralistów miasta Łęczyny „Pro Arte et Musica”

Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” z Cieszyna

Piekarska Orkiestra Kameralna

Wszystkimi zespołami dyrygowała mgr Maria Zuber.

Śląsk Cieszyński jest miejscem przenikania się narodowości, wyznań i kultur. Doktorantka, mieszkająca na tym terenie podjęła się przygotowania i prezentacji dzieła artystycznego, dokumentującego bogatą spuściznę kompozytorów, budujących tożsamość religijną i społeczną. Ze względu na położenie geograficzne ziemi cieszyńskiej, jej wielokulturowy i wielowyznaniowy charakter, w literaturze chóralnej znajdują się pieśni zarówno w języku czeskim, niemieckim, polskim, a również utwory wykorzystujące gwarę cieszyńską. Chóralistyka na Ziemi Cieszyńskiej wymaga niewątpliwie zrozumienia jej kontekstu społeczno-kulturowego. Pani Maria Zuber z wielką uwagą dokonała wyboru repertuaru kompozycji stanowiących dzieła artystyczne. W pierwszej kolejności wnikliwie zbadała biogramy grupy lokalnych twórców. Okazało się, że działalność wielu z nich była związana z Towarzystwem Śpiewaczym „Harmonia”, którego kontynuatorem jest Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia”, wykonawca części programu koncertu. Kolejnym etapem selekcji repertuaru było zbadanie cech utożsamiających poszczególne kompozycje z ziemią cieszyńską: czas powstania utworu, odrębność stylu, bogactwo harmonii i tekst. Ważnym aspektem dokonanej selekcji był stopień trudności poszczególnych utworów. W mojej ocenie pojawił się jeszcze jeden czynnik, o którym doktorantka nie wspomina. Jest nim umiejętne budowanie dramaturgii prezentacji dzieła artystycznego. Zarówno

poszczególne składy wykonawcze, od małych zespołów kameralnych, po liczny chór akademicki, prezentacja kompozycji polichoralnej i wreszcie finał w wykonaniu wszystkich chórów z towarzyszeniem orkiestry kameralnej, niewątpliwie usatysfakcjonowały słuchaczy, którzy nagrodzili artystów rzesistymi brawami.

Program koncertu stanowił zwartą tematycznie całość, odpowiadającą tematowi dysertacji doktorskiej. Składał się z dziesięciu starannie wyselekcjonowanych kompozycji.

Pierwsze trzy utwory zostały wykonane przez Chór Kameralny „Ad Libitum” z Pszowa.

Anonim - Raduj se všeco stworeni

Anonim - Qui passus es pro nobis

Anonim - Wstał jest Krystus

Pieśni te przeznaczone były do wykonania podczas czeskich nabożeństw w połowie XVI i XVII wieku. Pochodzą z Kancjonału, który doktorantka znalazła w bibliotece Tschammera w Kościele Jezusowym w Cieszynie. Ich transkrypcji dokonał dr Zenon Mojżysz. Ponieważ kompozycje słusznie nie zostały opatrzone żadnymi wskazówkami wykonawczymi, interpretacja wymagała wielkiej uwagi skierowanej na stylistykę wykonania, dotyczącą zarówno budowy niemenzuranej frazy, jak i samego brzmienia.

15-osobowy zespół kameralny nie zachwyił jakością brzmienia. Szczególnie na plan pierwszy wysuwały się tenory. Wyższe dźwięki w partiach sopranowych, kończące poszczególne motywy, nie zawsze były poprawnie wykonane pod względem intonacji. Dotyczy to szczególnie pierwszej kompozycji, opartej na archaizujących, pustych kwintach i kwartach.

Z kolei w drugim utworze została konsekwentnie zbudowana narracja w korespondencji polifonicznej. Całość utrzymana w dynamice od piano do mezzoforte, wymagała od śpiewaków dużej świadomości wokalne. Jedynie ekspozycja tenorów budziła pewien niedosyt.

Trzeci utwór rozpoczął się nieprecyzyjnie pod względem punktowanego rytmu wznoszącej się melodii. Wynikało to z mało precyzyjnego gestu dyrygentki. W kolejnej, już homofonicznej frazie, parzysty przebieg metryczny uspokoił się, ale kolejne zastrzeżenie dotyczyło jakości dźwięku. Wyraźnie fragmenty utrzymane w dynamice forte i nasyceniu dźwięku wybrzmiewały w pełnej harmonii, wszystkimi alikwotami. Natomiast te kontrastujące dynamicznie odstawały również kontrastem wykonawczym.

Wszystkie trzy kompozycje, utrzymane w podobnej stylistyce, pomimo pewnych zastrzeżeń dotyczących nie zawsze satysfakcjonującej warstwy brzmieniowej zaskakują i zachwycają. Świadomość odkrywania dzieł pochodzących z tym ziem, a przecież nieznanymi, które wybrzmiały w świątyni po kilkuset latach zapomnienia jest wielkim świętem.

Tymczasem w prezbiterium kościoła zmienił się zespół, który zaprezentował kolejne cztery kompozycje:

Adam Hławiczka - Duszo moja chwalże Pana

Karol Hławiczka - Błoga to pewność

Jan Gawlas - Na Judei błoniach

Jan Sztwiertnia - Psalm 23

Wykonawcami tej części był 16-osobowy Zespół Kameralistów miasta Łędziny „Pro Arte et Musica”. Pomimo, iż w opisie dzieła artystycznego znajdują się uwagi o trudności pracy z zespołem amatorskim, w mojej opinii ten zespół brzmiał znacznie bardziej jednolicie, aniżeli poprzedni chór, składający się głównie z profesjonalistów. Opracowania ojca i syna Hławiczków są dość prostymi w układzie harmonii pieśniami. Wykonanie śpiewaków z Łędziny cechuje dobrze zachowana prozodia tekstu i sama dykcja. W metrum trójdzielnym 9/8 nie występuje tak często spotykane skandowania tekstów i akcentowanie słabej części taktu i słowa. Duża dbałość o kulturę dźwięku, choć chwilami pojawiają się problemy intonacyjne w zakresie klasycznych rozwiązań harmonicznyc (tonika, subdominanta, dominanta). Zespół jest bardzo zaangażowany w wykonanie, świetnie muzykuje i reaguje na gest dyrygentki w zakresie budowania przebiegu frazy muzycznej, jej agogiki, dynamiki i artykulacji. Doktorantka w interpretacji bardzo precyzyjne odnosi się do związków słowno-muzycznych. Tym razem znakomicie brzmią tenory.

W trzeciej kompozycji tej części koncertu, pojawiają się problemy dotyczące poprawnej intonacji. Wynikają one z większej trudności wykonawczej kompozycji, dotyczącej korespondencji pomiędzy poszczególnymi głosami, a szczególnie wynikające z niewyrównanych alikwotowo samogłosek na wyższych dźwiękach w partii sopranów i tenorów. Jednak podkreślić należy pięknie zbudowane frazy, podkreślające warstwę tekstową kompozycji.

W ostatnim utworze tej części - *Psalmie 23* Jana Sztwiertni, pomimo czytelności poszczególnych tematów, w dialogu polifonicznym pojawił się element niepokoju i niepewności. Przyczyny mogły być różne, a wspominam o tym tylko z recenzenckiego obowiązku, gdyż cała prezentacja Zespołu Kameralistów Miasta Łędziny „Pro Arte et Musica” była satysfakcjonująca. Podkreślam zarówno walory brzmieniowe jak i interpretacyjne.

Kolejne kompozycje stanowiące dzieło artystyczne zostały zaprezentowane przez Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” z Cieszyna.

Dariusz Górniok - Ave Maria

Andrzej Dziadek - Et misericordia

Wiesław Cienciąła - Sola fides, sola scriptura, sola gratia

Liczny chór akademicki, w którym pojawili się również śpiewacy z Chóru Kameralnego „Ad Libitum” znakomicie zabrzmiał w gęstej fakturze kompozycji Dariusza Górnioka, który dedykował ten utwór chórowi. Kompozytor był obecny na koncercie. Melodyka poszczególnych głosów oparta w dużej części na pochodach sekundowych wymagała od wykonawców niezwykłej koncentracji. Problemy intonacyjne dotyczyły również skoków kwart oraz często harmonii

akordów septymowych. Stąd zachwiania intonacji i detonowanie prowadzące ostatecznie do zakończenia prezentacji tego utworu o sekundę wielką niżej. Słodka też, że dyrygentka nie zbudowała narracji i nie zrealizowała elementów dynamicznych i agogicznych, zapisanych w partyturze przy progresji i powtarzanym czterokrotnie *Dominus* oraz *Benedictus*.

W kompozycji *Et misericordia* Andrzeja Dziadka pięknie zabrzmiały w niskim rejestrze basy. Tenory natomiast posłużyły się techniką zbyt głębokiego osadzenia dźwięku. Generalnie chór był bardzo skoncentrowany na realizacji partytury i problematyki budowania jakości współbrzmień na długich nutach. Niestety jako słuchacz nie odebrałam emocji w przekazie modlitwy o Bożym Miłosierdziu.

Kompozycja Wiesława Cienciły *Sola fidelis, sola scriptura, sola gratia* została oparta na tekście Lamentacji Jeremiasza. Zapis partytury obejmuje fragmenty recytatywne, które często objęte są oznaczeniami metrycznymi i rytmicznymi. Dialogi pomiędzy głosami męskimi i żeńskimi, niska i wysoka tessitura, emocjonalne narastanie parlanda do efektu screams, wymagają od śpiewków dużych umiejętności wokalnych. Jednocześnie dyrygentka, analizując i przygotowując do realizacji partyturę współczesną, zbudowała własną koncepcję i przekaz, który pozostawił na słuchaczu duże wrażenie. Tym razem Chór Harmonia brzmi znakomicie, w pełni emocjonalnego przekazu.

Ryszard Gabryś - Psalm radosny

Wykonany przez połączone chóry - Zespół Kameralistów miasta Łędziny „Pro Arte et Musica” oraz Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” z Cieszyna. Utwór polichoralny, oparty został na dialogu dwóch zespołów. Chór kameralny w fakturze 4-głosowej, chór uniwersytecki w gęstej fakturze divisi. Niestety trudna dla Chóru Kameralisto z Łędziny partytura, zapisana w wysokiej tessiturze powodowała zaburzenia intonacji, jaskrawe i ostre dźwięki. W dynamice forte wyraźne forsowanie dźwięków. Z kolei w części dialogu między chórami, zachwycały piękne współbrzmienia, oddające tekst radosnego psalmu chwalebego. Kompozytor zastosował bardzo ciekawy efekt przy wyrazie *amen* - najpierw sinusoidalne portamento z dużym ambitusem, a następnie efekt aleatoryzmu - nakładających się składowe alikwotów akordu. Stąd pełna, nasycona harmonia. Utwór pomimo wielu problemów wykonawczych pozostawił dobre wrażenie.

Tę część prezentacji dzieła artystycznego dyrygent Maria Zuber w całości prowadziła na pamięć.

Kolejnym prezentowanym utworem było *Pater Noster* Józefa Świdra.

Wykonawcami byli Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” z Cieszyna Chór Kameralny „Ad Libitum” z Pszowa oraz Piekarska Orkiestra Kameralna (kwintet smyczkowy, 2 flety, obój, 2 fagoty, 2 puzony, 2 klarnety, 3 waltornie, kotły, dzwony, talerze). Ten utwór dyrygentka poprowadziła od pulpitu z batutą. Piękna kompozycja, w stylistyce palety barw i środków wykonawczych charakterystycznych dla twórczości prof. Józefa Świdra.

Znakomicie wykorzystany instrument głosu, który dopełnia wyrazu artystycznego całości - wprawnie poprowadzony przez Doktorantkę, wprowadza słuchacza w nastrój modlitwy na kolanach..

Władysław Rakowski - Ojcowski dom

Wykonawcami tej kompozycji były wszystkie zespoły prezentujące dzieło artystyczne: Zespół Kameralistów miasta Łęczyny „Pro Arte et Musica”, Chór Kameralny „Ad Libitum” z Pszowa, Chór Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” z Cieszyna oraz Piekarska Orkiestra Kameralna. Autorem transkrypcji z oryginalnej czeskiej pieśni jest Jan Kubisz. Władysław Rakowski dokonał aranżacji, która została zaprezentowana publiczności na zakończenie koncertu w Kościele Jezusowym w Cieszynie. Pieśń ta oddaje duch tutejszego patriotyzmu i jest lokalnym hymnem, który często publiczność wysłuchuje stojąc. Wykonanie tego wieczoru połączone zostało z pięknym efektem choreograficznym - z kruchty kościoła wprowadzona została para śpiewaków w regionalnych strojach śląska cieszyńskiego, którzy wykonali solowe partie. Z recenzenckiego obowiązku wspomnę tylko o niestrojącej orkiestrze w sekcji instrumentów dętych. Jednakże wykonanie tego utworu nasyciło podniosły, uroczysty nastrój, wywołało łączy wzruszenia zarówno wśród publiczności, jak i wykonawców, co stanowiło doskonale zamknięcie pięknego wydarzenia artystycznego. Byłam obecna podczas publicznej prezentacji dzieła artystycznego, i mnie udzieliły się piękne emocje.

Podsumowując całość koncertu – prezentacji dzieła artystycznego w przewodzie doktorskim mgr Marii Zuber należy podkreślić znakomity wybór repertuaru, przemyślaną, nieprzypadkową kolejność poszczególnych utworów, budującą właściwą dramaturgię. Koncert ukazał sylwetkę doktorantki: artystki ambitnej, kreatywnej, konsekwentnej i skutecznej, posiadającej wysoki potencjał wyobraźni. Potwierdził także, że pani Maria Zuber jest dojrzałym artystycznie dyrygentem, kreującym wybrany repertuar od koncepcji poprzez rozwiązywanie problemów wykonawczych do ostatecznego efektu brzmieniowego prowadzonych zespołów.

Ocena opisu dzieła artystycznego:

Kolejną częścią pracy doktorskiej mgr Marii Zuber jest opis dzieła artystycznego, w postaci pracy pisemnej zatytułowanej „Problemy wykonawcze w wybranych utworach chóralnych o tematyce sakralnej kompozytorów związanych ze Śląskiem Cieszyńskim”. Temat dysertacji doktorskiej wpisuje się znakomicie w repertuar stanowiący dzieło artystyczne. Opis dzieła artystycznego zawarty jest w pięciu rozdziałach, poprzedzonych wstępem, na łącznie 140 stronach. W ostatniej części pracy znajduje się wykaz bibliografii, aneksy zawierające biogramy wykonawców, plakat i program koncertu oraz partytury kompozycji, stanowiących dzieło artystyczne. Ponadto autorka zamieszcza spis rysunków i ilustracji oraz streszczenie dysertacji w języku polskim i angielskim. Do pracy dołączone zostały dwie płyty CD i DVD stanowiące dzieło artystyczne oraz płyta PDF zawierająca opis dzieła artystycznego.

W wstępie opisu dzieła artystycznego doprecyzowana została informacja zawarta w tytule, dotycząca motywacji podjęcia tematu, jak i zdefiniowane zostały granice obszaru badawczego. Głównym celem opisu dzieła artystycznego jest prezentacja zagadnienia badawczego w postaci odpowiedzi na postawione pytania problemowe. Pierwsze z nich jest związane z dziedzictwem twórczości kompozytorów działających na Śląsku Cieszyńskim. Kolejne dotyczy problematyki wykonawczej w wybranych kompozycjach, prezentowanych podczas publicznej prezentacji dzieła artystycznego. Ostatnie zagadnienie łączy dwa wcześniejsze, w zakresie poszukiwania inspiracji i koncepcji wykonania kompozycji chóralnych w kontekście historycznym, społecznym i religijnym ziemi cieszyńskiej.

Zakres opisu dzieła artystycznego obejmuje również zagadnienia dotyczące metod, technik i narzędzi badawczych, jakie zostały wykorzystane w procesie przygotowania dzieła artystycznego oraz opisu działań, jakie zostały podjęte w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Bardzo interesująco zastała przedstawiona treść dwóch pierwszych rozdziałów, dokumentujących ruch śpiewaczy na Śląsku Cieszyńskim, od 1848 roku do czasów współczesnych, w kontekście bogatej historii tego regionu. Kolejne rozważania o pieśni sakralnej autorka rozpatruje zarówno w obszarze pieśni katolickiej, jak i ewangelickiej, skupiając się wreszcie na biogramach wybranych kompozytorów, których utwory stanowią dzieło artystyczne.

Moje zastrzeżenia budzi rozdział III, szczególnie jego pierwsza część, dotycząca zagadnień anatomiczno-fizjologicznych instrumentu głosu. W kontekście całości dysertacji informacje w nim zawarte nie wnoszą nic istotnego, poza informacją dla recenzenta, że doktorantka zna się na anatomii i fizjologii głosu. Wydaje mi się, że treści dotyczące zagadnień metodycznych, wprowadziłyby czytelnika w temat rozdziału IV, w którym doktorantka opisuje stosowane metody rozśpiewania chóru. Jednakże tytuł tego rozdziału - *Przykłady rozwiązywania trudności wykonawczych w utworach chóralnych* - nie do końca odpowiada jego zawartości, gdyż czytelnik znajduje w nim szczegółowy opis ćwiczeń w trakcie rozśpiewania chóru, jakie stosuje dyrygentka, uwzględniające zagadnienia techniki energetyki oddechowej oraz wyprowadzenia i osadzenia dźwięku. Ponad 20 z podanych ćwiczeń jest mojego autorstwa, co niewątpliwie jest pewnym ukłonem w stronę recenzenta. Niestety często brakuje konsekwencji metodycznej i spójności z innymi cytowanymi ćwiczeniami. Dotyczy to szczególnie metody tzw. podparcia oddechowego, w swojej definicji związanego z zatrzymaniem wdechowej pozycji klatki piersiowej, z opisem energetycznych ćwiczeń, wyzwalających poprzez ruch energię oddechową. Zatem gdyby autorka odniosła się konkretnych metod pracy nad kształceniem techniki wokalne, jak i roli jaką w tym zakresie spełnia rozśpiewanie miałyby to swoje uzasadnienie. Z kolei ostatni rozdział związany jest bezpośrednio z tematem dysertacji. Zawiera wyczerpujący opis problematyki wykonawczej oraz zastosowanych rozwiązań w zakresie korygujących ćwiczeń wokalnych.

W podsumowaniu autorka odnosi się do tematu badań i ich zakresu. Zostały tu również zawarte refleksje dotyczące pracy z chórami, jak i określone plany i dalsze działania artystyczne na rzecz rozwoju chóralistyki na Śląsku Cieszyńskim.

Wykaz bibliografii został nietypowo zatytułowany jako *Literatura i inne źródła*. Tymczasem obejmuje on zarówno materiały źródłowe, literaturę podstawową, literaturę pomocniczą, encyklopedie i słowniki oraz wykaz stron internetowych, z których korzystała doktorantka w procesie przygotowania i realizacji dzieła artystycznego. Szkoda tylko, że tytuły tychże pozycji zostały ujęte tylko w spisie alfabetycznym. Jednakże sam wybór bibliografii świadczy o bardzo dokładnym wglębeniu się w zakres wybranego tematu. Całość tekstu dysertacji doktorskiej cechuje konsekwencja w przekazie myśli oraz bardzo przystępny język. Temat pracy jest oryginalnym ujęciem i rozwiązaniem zagadnień artystycznych w nim zawartych. Należy również podkreślić rozległą wiedzę doktorantki, która świadczy o Jej właściwym przygotowaniu zawodowym.

Przedstawioną do recenzji pracę dokorską mgr Marii Zuber w postaci dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD i DVD oraz jego opisu pod tytułem „Problemy wykonawcze w wybranych utworach chóralnych o tematyce sakralnej kompozytorów związanych ze Śląskiem Cieszyńskim” przyjmuję i oceniam pozytywnie.

KONKLUZJA

W wyniku pozytywnej oceny działalności artystycznej i dydaktycznej oraz biorąc pod uwagę poziom pracy doktorskiej, składającej się z dzieła artystycznego i jego opisu, spełniającego wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stwierdzam, że pani mgr Maria Zuber zaprezentowała oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a także wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie artystycznej dyrygentura. Wnioskuje zatem do Rady Wydziału Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie o jej przyjęcie i nadanie stopnia doktora sztuki w dziedzinie: sztuki muzyczne, dyscyplinie artystycznej: dyrygentura dla pani mgr Marii Zuber

Eliżeta Wątkowska